

<https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/14009/13436>.

3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради* (ВВР), 2014, № 49, ст.2056 (Дата оновлення: 05.02.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>. (Дата звернення: 20.04.2021).

Пугачова Ю.О., курсантка
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ

За договором дарування одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати у майбутньому іншій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність відповідно до п.1 ст 717 ЦК України. Безоплатність можна визначити як відсутність зустрічної еквівалентної вимоги.

Сторонами договору є дарувальник (той хто передає, або зобов'язується передати в майбутньому майно) та обдарований (той кому передають безоплатно майно у власність) [1, с.40].

Ст.717 ЦК України передбачається припинення права власності з боку однієї сторони (дарувальника) та виникнення права власності у другій стороні (обдарованого). Слід зазначити, що цей договір обов'язково повинен бути безоплатним і дарувальник не має право вимагати від особи, яка є обдарованою, зустрічних дій будь якого характеру (майнового або немайнового). Інакше цей договір не можна вважати договором дарування. Безоплатність є основною кваліфікуючою ознакою, за якою договір дарування відрізняється від договору про передачу майна у власність.

Договір дарування може бути одностороннім і двостороннім, реальним і консенсуальним. Він, як і інші договори, у разі необхідності, може бути припинений, але, зважаючи на те, що дарування є специфічним процесом, Цивільним Кодексом України встановлено особливі умови його припинення.

Підставами припинення договору дарування може бути його розірвання; одностороння відмова від договору однієї зі сторін або недійсність договору.

У разі розірвання договору зобов'язання сторін договору припиняються. Правові наслідки розірвання договору передбачені ч.2 ст.653 ЦК України. Наслідками розірвання договору дарування є припинення права власності обдаровуваного на дарунок, тобто обов'язкове повернення речі, яка була предметом договору, незважаючи на її природний знос. Законом також забороняється відшкодування вартості дарунка з метою залишення його у себе, а дарувальник не може вимагати відшкодування збитків або матеріальних, завданих предмету договору. Також не передбачається повернення витрат на

поліпшення та утримання предмету договору.

Підставами для розірвання договору дарування на вимогу дарувальника є умисне вчинення обдарованим злочину проти життя, здоров'я, власності дарувальника або його батьків чи членів родини; створення загрози безповоротної втрати дарунку, що має для дарувальника велику немайнову цінність (фізичне знищення дарунку); недбале ставлення до подарованої речі, якщо вона є культурною цінністю і має загрозу знищення або пошкодження [2, с. 11-12].

Згідно зі ст. 726 ЦК, по-перше, в разі порушення обдаровуваним обов'язку на користь третьої особи дарувальник має право вимагати розірвання договору і повернення дарунка, по друге, якщо таке повернення неможливе, - відшкодування його вартості.

Ст. 727 ЦК України передбачає можливість розірвання договору дарування нерухомих речей чи іншого особливо цінного майна, якщо обдарований умисно вчинив злочин проти життя, здоров'я, власності дарувальника, його батьків, дружини (чоловіка) або дітей. Якщо обдарований вчинив умисне вбивство дарувальника, розірвання договору дарування вправі вимагати спадкоємці дарувальника.

Також дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування у випадках: якщо обдарований створює загрозу безповоротної втрати дарунка, що має для дарувальника велику немайнову цінність; якщо внаслідок недбалого ставлення обдаровуваного до речі, що становить культурну цінність, ця річ може бути знищена або істотно пошкоджена. Але, якщо проаналізувати цю проблему, виникають деякі запитання. Наприклад: за ст. 727 ЦК дарувальник може розірвати договір дарування, але навіщо дарувати те, що має для тебе немайнову цінність і як потім довести це. Отже вихід з цієї ситуації один – письмова форма договору дарування, в якому чітко визначена немайнова цінність речі, яка є предметом договору, та встановлення певних умов володіння та користування дарунком.

У випадках, коли договір дарування розривається, дарунок повинен бути повернений дарувальнику у тому вигляді, в якому він існує на момент скасування договору. Якщо від речі, яка була предметом договору залишилася продукція, доходи, або плоди, то вони повинні залишитися у обдарованого. Але не можуть пред'являтися вимоги про повернення дарунка, або розірвання договору у разі знищення або відчуження дарунка іншим особам.

Тобто обов'язковою умовою для розірвання договору дарування є умова збереження дарунка. Тому дуже важливо, щоб при укладанні договору, предмет дарування був чітко визначеною річчю з урахуванням її цінності для дарувальника. Слід зазначити, що згідно ст. 258 ЦК України, строком позовної давності для розірвання договору дарування є один рік, який починається з дня коли обдаровуваного проінформували про обставини та причини розірвання договору [3,с.13].

Договір дарування може бути визнаний недійсним якщо: волевиявлення

одного з учасників було не вільним та не відповідало його волі; правочин не був спрямований на здійснення правових наслідків; в наслідок правочину були порушені права та інтереси малолітніх дітей; недотримана письмова форма правочину, або правочин вчинений завдяки обману, помилки, насильства чи тяжких обставин .

Але відповідно до чинного законодавства обдарований самостійно може передати предмет договору іншим особам чи навіть знищити його, тому що відсутнє рішення суду про розірвання договору, а межі поведінки обдарованого визначаються на момент розірвання договору і не встановлюється ніяких заборон до цього. Нотаріус також не може бути помічником дарувальнику у бажанні зберегти дарунок, тому що не має права зобов'язати обдарованого вчиняти на вимоги дарувальника будь-які дії [4]. Тому в деяких випадках доцільно скласти замість договору дарування заповіт і предмет договору відійде до обдарованого лише тоді, коли дарунок вже не буде мати цінність для дарувальника.

На підставі вище викладеного можна зробити висновок про те, що визначення в законодавстві охарактеризованих вище особливих підстав для розірвання договору дарування пов'язане з особливостями самого договору дарування. По-перше, за договором дарування річ переходить у власність обдарованого безкоштовно, по-друге, як правило, договір дарування укладається між сторонами, які мають певні відносини або щонайменше знайомі між собою. Тобто для дарувальника має значення особистість обдарованого та обдарований, як правило, приймає подарунок від відомої йому особи. Саме тому, зважаючи на «особистий» у певному сенсі характер договору, для його розірвання у чинному законодавстві встановлені особливі підстави.

1. Бородський М.С. Окреме питання зміни і розірвання договору в цивільному праві України: Право України, 2005. 39-44 с.

2. Веретельник Л.К. Систематизація договорів у цивільному праві: Автореферат. дис... канд. юрид. наук: Харків, 2007. 12-33 с.

3. Договір дарування та пожертви: веб-сайт. URL: <http://yurradnik.com.ua/stati/dogovir-pozhertvi-spilni-risi-ta-vidminnosti-vid-dogovoru-daruvannya/> (дата звернення 20.04.2021).

4. Анохін Ю. Договір дарування: новели правового регулювання. Цивільне право. URL: <http://www.contragent.narod.ru/ddar.html> (дата звернення 20.04.2021).